

nº13, febrer del 2008

Direcció: Joan Mayol

Redacció: Joan Oliver, Iván Ramos, Eva Moragues i Jordi Muntaner

Disseny i distribució: Xavier Canyelles

Contingut:

L'ESFORÇ SERVEIX

- Informe previ del seguiment d'esteses elèctriques a Menorca a l'hàbitat de l'àguila peixatera
- Zones importants per l'alimentació de l'àguila peixatera a Mallorca
- Avaluació de riscos d'electrocució de l'àguila peixatera a Mallorca
 - Actuacions de la conservació de la milana al 2007
 - Noves dades sobre la presència de tortuga mora a Mallorca
 - VI reunió del grup de treball per la recuperació del ferreret
 - Registre fotogràfic de milana d'una de les menjadores
 - Els virots del Pantaleu: cal i arena
 - Estudi del SOM per el pla de la miloca

CLOROFIL·LA, notícies de vegetals

- Primera actuació de l'eradicació de *Pennisetum villosum* planta invasora al nord de Mallorca
- Nou reforçament de *Pinus pinaster* a la població d'Alfurí de Menorca

GENT PER CONÈIXER, entrevistes

- Barbara Klahr. alemanya de naixement i formenterenga de cor

RAMPELLADES, notes d'interès

- Estudi de la UIB-IMEDEA del possible impacte d'una alga invasora sobre les nacres

- IV Congrés d'Ornitologia de les illes Balears

- Important concentració de virots petits a Cullera (València)

HEM LLEGIT, notes bibliogràfiques

- El Carricerín Cejudo: manual para el manejo de la vegetación halofítica y monitorización de poblaciones.

-El teix, *Taxus baccata*

- Catàleg d'Espècies Amenaçades de la Fauna d'Aragó

- Catàleg d'Espècies Amenaçades de la Flora d'Aragó

- OCEAN CHRONICLES, un document excepcional

COSES QUE PASSEN, notícies del món

- A Espanya.
Butlletí Lynx

- A Europa.
Conferència europea sobre espècies exòtiques invasores

- En el món.
Dissenyen un laboratori diminut capaç de detectar la grip aviària en 30 minuts

INFORME PREVI DEL SEGUIMENT ESTESSES ELÈCTRIQUES REALITZAT A L'ILLA DE MENORCA A L'HÀBITAT D'ÚS DE L'ÀGUILA PEIXETERA. Rafel Triay (SOM)

Les electrocucions han estat descrites com el **principal factor de mortalitat de les àguiles peixateres a partir dels anys 90**. Per tal de minvar aquest risc, l'any 2004 es va engegar el projecte Avilínia, en col·laboració amb Gesa-Endesa. El projecte consisteix en elaborar una llista dels suports elèctrics potencialment perillosos i en modificar-los per reduir-ne el risc d'electrocucions. Durant l'any 2007 s'ha fet el seguiment dels punts elèctrics de risc per a l'àguila peixatera (*Pandion haliaetus*) a l'illa de Menorca.

En concret, **s'han revisat les zones de Mongofre, sud de la badia de Fornells i Tirant-Lluriac**. A Mongofre, les torretes tipus T-0 no han estat encara corregides i han produït electrocucions (2 *Larus michahellis*, 1 *Corvus corax*). També s'ha trobat una àguila peixatera als seus peus, però l'autòpsia pareix indicar la mort ha esta causada per un tret.

Al sud de la badia de Fornells hi ha una línia integrada per 51 torretes. Algunes d'elles, de tipus T-1, han estat corregides, però cap ha estat aïllada. Les electrocucions continuen: 6 *Corvus corax*, 1 *Pandion haliaetus* i 1 aucell no identificat.

A Tirant-Lluriac ja s'han dut a terme algunes accions correctores, però encara no s'han completat les tasques, i s'han trobat 3 *Corvus corax* i 1 *Pandion haliaetus* al peus de les torretes. També es fa una classificació de totes les quadrícules 1x1 de Menorca en funció de l'ús per part de l'àguila peixatera. Aquest punt **és important perquè és bon indicador de les accions de correcció d'esteses elèctriques que s'han de prioritzar**. En concret, les zones d'ús molt intens corresponen a Es Prat de s'Albufera d'es Grau, Mongofre, Ses Salines Noves i Sa Bombarda.

[tornar a l'inici de la pàgina](#) ▲

ZONES IMPORTANTS PER A L'ALIMENTACIÓ DE L'ÀGUILA PEIXATERA (*Pandion haliaetus*) A MALLORCA. GOB Mallorca.

El **Pla de Conservació de l'Àguila peixatera**, publicat el present any 2007, inclou entre els seus objectius, l' **inventari de les zones d'alimentació i reproducció actuals** i potencials de l'espècie. El present estudi es fonamenta en una base de dades d'observacions de l'espècie (466), les primeres de les quals daten de 1980. La major part s'han produït al Salobrar de Campos (127), seguit per l'Albufera

de Mallorca (88) i s'Albufereta (31) fins un total de vint llocs diferents.

Les zones d'alimentació preferides per l'espècie són aquelles amb aigües somes i poc profundes, que permeten detectar fàcilment els peixos des de l'aire. El Salobrar de Campos representa un hàbitat idoni en aquest sentit. L'informe descriu, una per una, les característiques d'aquestes zones (extensió, tipologia, règim de protecció, usos, impactes, presència de l'espècie, aliment disponible, amenaces, etc.). D'altra banda també proposa la creació de dues àrees biològiques crítiques: torrent de Son Real i zona humida de Maristany.

[tornar a l'inici de la pàgina](#) 🌲

AVALUACIÓ DE RISC D'ELECTROCUCIÓ DE L'ÀGUILA PEIXATERA, *Pandion haliaetus*, A MALLORCA. GOB Mallorca

L'avaluació del risc d'electrocució de l'àguila peixatera **és una passa fonamental per assolir l'objectiu previst al Pla de Conservació** de "eliminar o disminuir a nivells tolerables els factors que en limiten els efectius per tal d'incrementar el nombre de parelles reproductores actuals de cada illa i la seva àrea de distribució i aconseguir-ne la recolonització de les Pitiüses". L'acció 2 del Pla contempla, expressament, la correcció i seguiment d'esteses elèctriques.

S'ha establert una catalogació de les torres en funció de la seva perillositat, que va d'1 (màxim perill) a 6 (risc mínim). Les diferents línies de les zones humides amb presència d'àguila peixatera han estat avaluades una per una. **De les 512 torres caracteritzades, 130 tenen un disseny de perillositat d'electrocució alta, 209 tenen un disseny de perillositat mitjana i 173 de disseny de perillositat baixa.** També s'indica el nombre de torres que han estat modificades per tal de minvar el risc.

Es descriuen una per una totes les zones humides amb presència d'àguila peixatera, fent especial esment a la longitud de les línies elèctriques existents, a la seva perillositat i a les accions correctores que s'han efectuat. Va acompanyat per una cartografia explicativa.

[tornar a l'inici de la pàgina](#) 🌲

ACTUACIONS DE CONSERVACIÓ DE LA MILANA A MALLORCA AL 2007

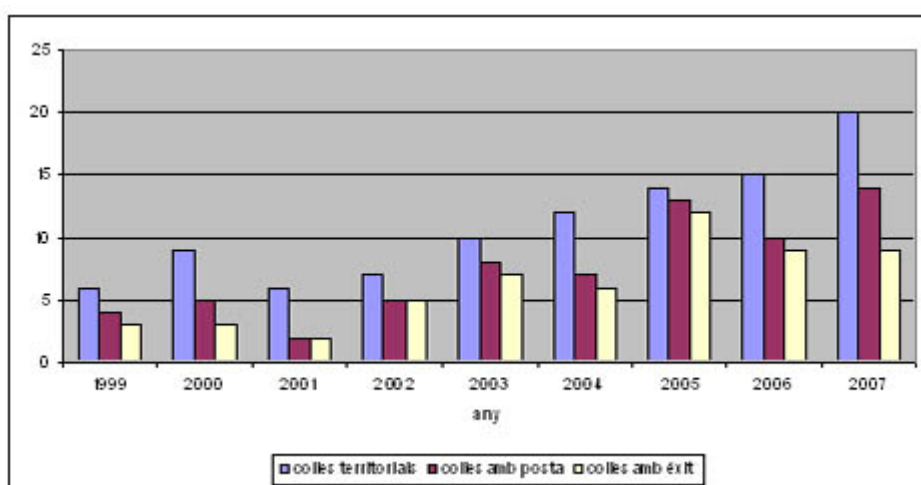
Dins el seguiment de la població de la Milana reial a Mallorca, contractada al GOB-Mallorca, l'any 2007 s'han localitzat 20 les parelles de cria. D'aquestes, un mínim de 14 efectuaren postes. D'aquestes, 11 colles posaren un mínim de 23 ous. Altres 3 colles probablement tenien posta (covaven a finals de maig), encara que llavors varen abandonar el niu. En total eclosionaren 21 ous i els polls surats han estat 18.

Milana marcada al 2006

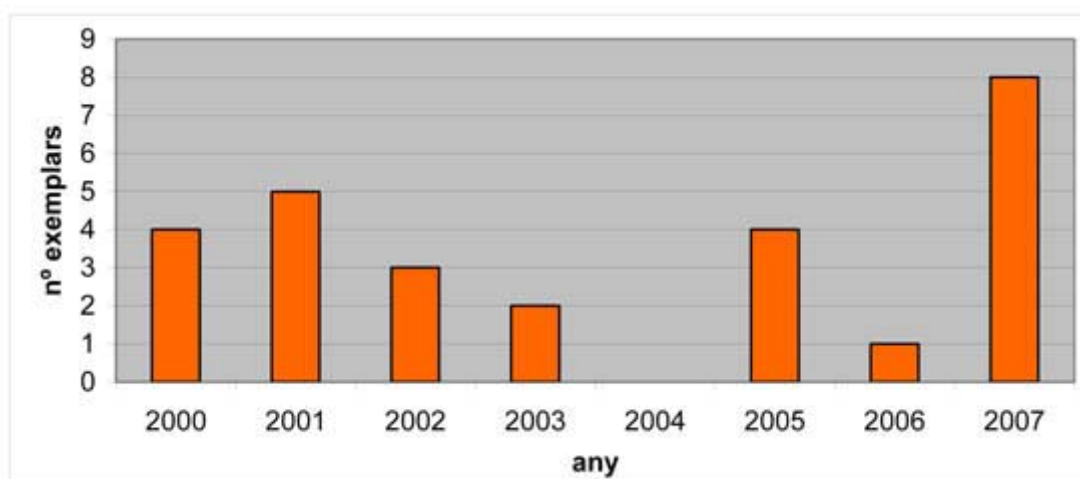
Els baixos paràmetres reproductors d'aquests any poden tenir diverses explicacions.

- La manca d'experiència de moltes de les colles, formades total o parcialment per exemplars de 3 i 2 anys.
- Alguna de les postes es podria haver perdut degut a les abundants pluges del mes d'abril (coincidint amb l'inici de les postes). Es varen marcar 13 dels polls nascuts el 2007 (sempre que va ser possible).

Evolució demogràfica i paràmetres reproductors de la població a Mallorca 1999-2007.

El marcatge es va fer amb radio-emissors, marques alars plàstiques i anelles metàl·liques convencionals, a més 1 poll va ser cedit pel Govern d'Aragó dins el marc d'un acord de col·laboració subscrit entre les dues administracions i alliberat. Les marques alars col·locades enguany tenen el fons groc i duen dos dígitos negres. Les dades d'enverinament del 2007 són desgraciadament molt significatives la major part de les morts per enverinament s'han detectat en els mesos de febrer, març i abril (mesos posteriors al tancament de la temporada de caça) i també en el mesos de juliol i agost (just abans de l'obertura de la mitja veda de caça). Gairebé no hi ha enverinaments en els mesos en que per les garrigues hi tresquen caçadors i els seus cans de caça. El 2007 s'han localitzat els cadàvers de 12 milanes, de les quals n'hi ha 8 enverinades i tres pendents de resultats.

Casos d'enverinament detectats des de l'any 2000

Per altre part la Conselleria de Medi Ambient disposa també de **cinc menjadores actives destinades a la milana a Mallorca**, que enregistren una bona freqüentació, com es pot veure dins aquest mateix Ciberespècies "Registre fotogràfic de milanes d'una de les menjadores".

Està previst millorar i incrementar aquesta xarxa de menjadores ja que de forma immediata hi ha previst l'inici del segellat del femer a cel obert de Son Reus, que és actualment el carnatge més utilitzat per la milana actualment.

[tornar a l'inici de la pàgina ▲](#)

NOVES DADES SOBRE LA PRESENCIA DE LA TORTUGA MORA A MALLORCA

La tortuga mora ***Testudo graeca graeca***, està present actualment al **SW de l'illa de Mallorca**, amb una població molt fragmentada per zones urbanes y vies de comunicació, que aquests darrers anys han crescut de forma. Actualment està en tramitació administrativa la catalogació com a **Vulnerable** en el àmbit de las Illes Balears, i al 2007 com a tasca prèvia a la redacció d'un Pla de Recuperació s'ha avaluat la presència actual de l'espècie sobre les dades bibliogràfiques disponibles, ja que el 60% eren de l'any 1990.

Per altra banda, moltes d'aquestes dades eren suportades per enquestes, no per observacions directes. Així, **amb 106 quadrícules 1x1 Km prospectades, de les 46 on s'havia detectat l'espècie aquests darrers 17 anys, s'ha retrobat a 35 i també a 4 quadrícules on no s'havia enregistrat anteriorment**. La distribució de l'espècie està severament fragmentada, amb **8-9 nuclis aïllats**, dels quals només dos tenen més de 3 Km², el més gran, que ocupa la zona N del poble de Calvià cap a Galilea i l'altra a la zona de Rafaubeig - Cala Figuera.

[tornar a l'inici de la pàgina ▲](#)

VI REUNIÓ DE GRUP DE TREBALL PER LA RECUPERACIÓ DEL FERRERET

Els dies **30 de novembre i 1 de desembre de 2007** es va celebrar al **Museu de Ciències Naturals de Sóller la VI reunió de Grup de Treball per la Recuperació del Ferreret**, que es ve reunint amb una freqüència bianual des de mitjans dels anys 90, amb l'assistència de Manel Aresté (Zoo Barcelona), Jaime Bosch (Museo Nacional de Ciencias Naturales-CSIC), Gerardo García (Durrell Wildlife Conservation Trust), Richard Griffiths (DICE), Samuel Piña (Geo-Sulcata), Paco Gutiérrez i Xisca Pujol

(Marineland), i Xavier Manzano, Ivan Ramos, Joan Oliver i Joan Mayol de la Conselleria de Medi Ambient. **Després de revisar l'aprovació del nou Pla de Recuperació i la seva aplicació, es va avaluar les actuacions i evolució de l'espècie aquests darrers dos anys, que es considera globalment positiva.**

La **Quitridiomicosis** pareix una malaltia de nova introducció a Mallorca, ja que la soca del fong que afecta als ferrerets es genèticament propera a una de Puerto Rico i no a les de la Península! Actualment s'estan avaluant tècniques d'eliminació del fong tant dels animals mitjançant antimicòtics comercials com assetjant tècniques per eliminar el fong d'algunes localitats naturals, el que seria factible a algunes localitats de ferreret.

Per altra banda, el seguiment de les localitats afectades per la Quitridiomicosis ens permet afirmar que **després de 3 anys, només hi ha una localitat que ha reduït de manera apreciable la seva població larvària**. En referència a les possibles traslocacions o reintroduccions, es faran sempre amb animals sans, dins d'una mateixa conca o a localitats aïllades, ja que encara que les analítiques siguin negatives **no es pot assegurar l'absència de fongs en baixes prevalències** (< que el nº de mostres analitzades). Finalment es va agrair Carolina Constantino a la directora del Museu de Ciències Naturals de Sóller, l'acollida i atencions rebudes.

[tornar a l'inici de la pàgina ▲](#)

REGISTRE FOTOGRÀFIC DE MILANES D'UNA DE LES MENJADORES

El mes de **desembre de 2007** es va instal·lar una **càmera fotogràfica automàtica** (activada amb sensor de moviment) en una de les menjadores de milanes que el Servei de Protecció d'Espècies manté a una localitat d'El Raiguer. **Les aportacions de menjar a les milanes són una bona eina de gestió** per a les espècies, ja que ajuden decisivament a reduir la mortalitat juvenil, però també l'adult, ja que en certa mesura s'evita que cerquin menjar a zones on poden trobar esquers enverinats.

Els registres fotogràfics obtinguts durant aquest mes han estat espectaculars: moltes fotografies que mostren quin és l'ús que fan les diverses espècies de la menjadora, i **s'han pogut identificar fins a 16 exemplars diferents amb marques alars plàstiques**. La menjadora també és usada per individus joves sense marcar (almenys dos exemplars), milanes negres (dues, una d'elles cega d'un ull) i corbs. **Cal destacar que no s'ha vist mai cap gavina**. La majoria de milanes fotografiades amb marques alars són nascudes l'any 2006 i 2007, però també són habituals dos exemplars nascuts el 2003 i un del 2005. Aquest darrer exemplar havia estat donat com a desaparegut, ja que l'emissor que portava va deixar de funcionar al poc temps d'haver estat col·locat, i no hi havia hagut cap observació des de fa un any.

Les marques alars són col·locades als polls, junt amb un emissor, quan encara són al niu per poder fer el seguiment dels exemplars, i cada any són d'un color distint. Tenen l'avantatge que perduren molt més temps que la bateria de l'emissor. Aquest sistema fotogràfic està resultant una molt bona eina pel seguiment de la nostra població de milanes.

A la fotografia es poden apreciar dues milanes nascudes l'any 2007 (marca alar color groc), dues milanes negres (a l'esquerra, darrera de la marcada amb 02), un adult de l'any 2003 (marca blava R) i una milana juvenil de 2007 sense marques.

[tornar a l'inici de la pàgina](#) ▲

🌈 ELS VIROTS DEL PANTALEU: CAL I ARENA

L'illot del Pantaleu, a Sant Elm (inclòs al Parc de Sa Dragonera) acull una importantíssima colònia de virot gros *Calonectris diomedea*, objecte de seguiment des de finals dels anys 70. Quan la colònia va ser descoberta (curiosament, gràcies a una vaga referència a una narració d'en Baltasar Porcel i la confirmació d'un company de servei militar d'un aucellaire) estava entorn del centenar de parelles. Amb els anys, els efectius s'incrementaren fins a quasi dos-centes.

El grup d'Ecologia de Poblacions de l'IMEDEA, liderat per Dr. Daniel Oró, en fa un seguiment molt acurat des de fa anys, i fa poques setmanes n'ha tramès els resultats de 2007 al SPE i al Parc de Sa Dragonera. Enguany s'ha comprovat la

nidificació de 170 parelles (no tots els nius són accessibles, de manera que la població total ha de ser una mica superior), amb un **bon èxit reproductor, del 68,8 %**. Per contra, les dades de supervivència adulta, calculades a partir dels controls d'animals anellats en anys anteriors, resulten relativament baixes, i indiquen la mort de més del 20% d'aus anualment, proporció molt més alta del que seria esperable.

La hipòtesi dels investigadors és que les aus moren capturades a palangres a la costa peninsular, on es desplacen per alimentar-se. Tampoc pot descartar-se que hi hagi mortalitats importants a l'Atlàntic, on hivernen els virots mediterranis. Aquest grup d'aus sembla tenir una bona capacitat per compensar, temporalment, aquestes pèrdues amb l'entrada a les colònies d'aus més joves, a partir d'un gran contingent no reproductor.

En qualsevol cas, queda clar que **l'evolució de la colònia en els darrers decennis ha estat positiva**, que és numèricament molt important, que té una bona productivitat (aspectes positius), però que pateix una mortalitat adulta elevada per causes probablement no naturals.

[tornar a l'inici de la pàgina](#) ▲

🌈 ESTUDI DEL SOM PER AL PLA DE LA MILOCA

La **Miloca *Neophron percnopterus***, és objecte d'atenció continuada per la Direcció General. **L'any passat, es va començar a la BVCF un estudi per un possible pla de recuperació**, que s'ha completat enguany amb un treball similar del SOM (Societat Ornitològica de Menorca) centrat a la **població menorquina, una de les més denses d'Europa**, i que segurament és l'origen de la parella o parelles que es veuen a Mallorca. El treball ha estat elaborat pel **Dr. Félix de Pablo**, el millor coneixedor de l'espècie a l'illa, que ha elaborat un resum molt complet de la situació d'aquest nucli, integrat per **45-50 parelles**, integrant una **població sedentària i tancada**. De fet, es presenten les evidències genètiques de diferenciació incipient de la població balear de l'ibèrica, insuficients per a una distinció taxonòmica, però rellevants de cara a la gestió: cal no introduir exemplars peninsulars, la qual cosa no

seria necessària atesa la bona situació del nucli menorquí.

La informació disponible (molt millor per als darrers anys, gràcies al programa de seguiment de l'IME i la CMA) indica que **sobre l'any 2000 podria haver hagut unes 40 parelles** (amb una disminució des dels anys 80, especialment acusada a la zona oriental de l'illa), que s'ha recuperat en els darrers anys. La productivitat de joves és molt satisfactòria (0,6 polls/any per parella territorial), així com la supervivència anual, del 0,85% acumulat en cinc anys, taxa que suposa un bon increment poblacional.

Tot i aquesta bona situació, s'ha comprovat que **l'ús de verí continua sent un problema, sobre el qual cal actuar**. L'autor ha elaborat un model teòric d'evolució demogràfica, que dona com a resultat una saturació del medi menorquí amb uns 500 exemplars, en un període de temps de 10 anys, i una probabilitat de persistència de la població igual a 1 per al període d'un segle.

En definitiva, **no hi ha cap risc d'extinció (en les condicions actuals)**. Finalment, s'aporta, com a annex de l'estudi, un document formulat com a Pla de Conservació de la població balear, amb propostes tant per al nucli menorquí com per a dur a terme a Mallorca. **Actualment, els serveis de la conselleria i col·laboradors treballen per a formular un document formal que sigui tramitat en la forma preceptivament establerta.**

[tornar a l'inici de la pàgina ▲](#)

[tornar a la portada de CiberESPÈCIES ▲](#)

✓ **Primera actuació d'eradicació del *Pennisetum villosum*, planta invasora al nord de Mallorca (Pollença)**

El *Pennisetum villosum* és una planta **nativa de l'est d'Àfrica** que s'ha naturalitzat al medi natural de Mallorca en el terme municipal de Pollença, concretament a la carretera en direcció al cap de Formentor, **a l'entrada de la finca de Bóquer**.

Quan les espècies exòtiques entren en nous ecosistemes, influeixen negativament tant en la seva estructura com en el seu funcionament desplaçant la flora nativa i provocant danys que, a llarg termini, poden ser irreparables.

Segons el propietari de la finca és una planta que va ser **introduïda aproximadament fa cinquanta anys** i que poc a poc s'ha anat estenent per les rodalies. Fins ara no s'ha propagat de forma alarmant però pot formar poblacions estables, colonitzant vores de camins i adentrar-se dins sa garriga. A més té la capacitat de dispersar-se tant de forma asexual, amb la formació de rizomes, com de forma sexual desenvolupant un **elevat nombre de llavors que es dispersen a llargues distàncies per efecte del vent**.

Es tracta d'una planta cespitosa que **forma mates denses de fulles i que desenvolupa una inflorescència molt característica de color blanc i amb forma de cua de moix**. A les Balears existeixen tres espècies exòtiques diferents del gènere *Pennisetum*.

Una vegada detectada la població d'aquesta planta, **el Servei de Protecció d'Espècies va dur a terme actuacions d'eradicació** abans de que es tornés més perjudicial o arribés a un estadi d'invasió més ampli. En tot moment les tasques de

camp es varen realitzar amb el permís previ dels propietaris i de l'Ajuntament de Pollença (Toni Marc, tècnic de Medi Ambient) que a més ens va facilitar ajuda en tot moment.

Aproximadament **es varen eradicar 3000 m2 de superfície amb glifosat**, realitzant actuacions molt localitzades i tenint sempre en compte les implicacions que podria causar damunt la vegetació autòctona. A aquelles zones amb petites taques de *Pennisetum*, la eradicació va ser manual.

D'ara endavant **es farà un control i seguiment de les poblacions eradicades** per evitar la recolonització i garantir l'èxit de l'eradicació. En cas de trobar-se nous nuclis a les zones tractades amb herbicida, les accions d'eradicació futures és duran a terme mitjançant mecanismes de control manual.

Si algú té informació damunt altres poblacions de *Pennisetum* pot posar-se en contacte amb el Servei de Protecció d'Espècies per dur a terme accions de control i eradicació (tef. 971 176800 ext. 69319)

[tornar a l'inici de la pàgina ▲](#)

✔ **Nou reforçament de *Pinus pinaster* a la població d'Alfurí de Menorca**

Degut a l'èxit d'adaptació i al **bon estat de salut dels pins plantats a la localitat d'Alfurí** (Ferreries, Menorca) a principis del 2007, **s'han tornat a introduir nous exemplars a finals del mateix any incrementant la població a un total de 75**. Tots els individus de pinastre plantats procedeixen de llavor recollida de la població d'Es Milocar durant el 2004 i produïda en diferents vivers col·laboradors.

Les plantes estan georeferenciades i identificades amb una xapa amb un número de referència. També tenen un protector metàl·lic per tal de defensar-los de l'atac dels herbívors i durant els mesos estivals de més sequera se'ls proporciona aigua i protecció enfront del sol.

Agents de Medi Ambient de Menorca (Pilar Gómez) fan un seguiment periòdic de l'estat de conservació del pinastre plantat. Hem d'agrair al personal d'Ibanat i a Agents de Medi Ambient de Malloca i Menorca el gran ajut que ens han oferit en les tasques de camp. Entre d'altres, cal destacar a Patricia García, Tanis de Simón i Carmen Orellana; així com el personal del viver de Menut i de l'helicòpter d'Ibanat que ens van acompanyar.

[tornar a l'inici de la pàgina ▲](#)

[tornar a la portada de CiberESPÈCIES ▼▼](#)

● **BARBARA KLAHR** ●

Barbara Klahr, alemanya de naixement i formenterenga de cor, procedent del món sanitari, **resideix a Formentera des de 1972**, quan va adquirir una parcel·leta i es va fer, amb les seves pròpies mans, la casa per passar les vacances. **El 1994 ja s'hi va instal·lar definitivament i fins ara.**

És una gran enamorada de Formentera, a la qual ha vist evolucionar (no sempre per a bé) durant els gairebé trenta anys que fa que hi viu. Les seves aficions són la naturalesa en general, la botànica en particular, la fotografia i el submarinisme.

● **Després de tants anys, t'has convertit en una gran coneixedora de la natura de Formentera. De fet, has fet alguna publicació sobre el tema, veritat?**

Un dels temes que més m'atreuen és el de les orquídies, i m'he recorregut tota l'illa cartografiant la seva distribució. He publicat aquests resultats a una revista científica (Journal Europäischer Orchideen Vol.37 Heft 4 Desembre 2005).

● **En quins projectes estàs fent feina actualment?**

Ara mateix estic creant una base de dades on incloure la informació de totes les espècies que he vist i fotografiat. També estic classificant les fotografies i les pos a la meua web. Consider aquesta tasca de gran importància ja que la ràpida alteració dels biòtops de Formentera fa que les noves generacions no se n'adonin de tot el patrimoni natural que s'està perdent.

● **Has parlat d'una pàgina web teva. Què ens pots dir d'ella?**

Encara es troba en un estat molt embrionari, però es tracta d'una web per mostrar la fauna i la flora illenca. És una tasca lenta i sacrificada. He acabat la part d'orquídiess i he posat algunes taules d'aus i plantes vasculars. Ara per ara només està en alemany, però en un futur esper que estigui en més llengües. El link és el següent: <http://www.islabotanica.de>

● **Què penses fer amb els milers de fotografies que has realitzat?**

En un futur més o menys proper m'agradaria fer una exposició amb el meu material fotogràfic per a la societat formenterenca. També tenc la intenció d'organitzar una Setmana d'educació ambiental, però per a això ja hauré de menester la col·laboració de les institucions.

● Per acabar, quins canvis has detectat al medi de Formentera durant tots els anys que fa que hi vius?

És evident que hi ha un empobriment de la riquesa natural de la mar. Possiblement hi tengui a veure la presència de detergents i les aigües residuals abocades. L'asfaltat de camins també causa la destrucció dels hàbitats de molts de tàxons, entre ells les orquídiess. Altres aspectes negatius són l'ús indiscriminat de fertilitzants, insecticides i, evidentment, la construcció desmesurada.

[tornar a l'inici de la pàgina](#) ▲

[tornar a la portada de CiberESPÈCIES](#) ▲▲

1. ESTUDI DE LA UIB-IMEDEA DEL POSSIBLE IMPACTE D'UNA ALGA INVASSORA SOBRE LES NACRES L'any 2007

La Dra. Deudero (UIB-IMEDEA) va sol·licitar autorització per a recolectar algunes nacles (*Pinna nobilis*) amb la finalitat d'estudiar el **possible impacte de la *Lophocladia lallemandi***, una alga invassora que ha proliferat de forma molt preocupant en els darrers anys, sobre aquest mol·lusc protegit. **El procediment d'estudi ha estat la comparació del metabolisme de l'animal, tant al nivell de filtració** (amb el qual les nacles s'alimenten) **com de respiració, entre exemplars sobre les quals creix l'alga i altres "nets", d'un entorn dominat per la possidònia.**

Els resultats preliminars indiquen que l'impacte existeix, ja que l'alga arriba a créixer sobre les brànquies de les nacles, i a més, **conté una toxina (lophocladina)** que altera la fisiologia d'aquest lamelibranqui. Tot i això, **no s'ha constatat una mortalitat rellevant**, de manera que caldrà ampliar l'estudi, i mantenir un seguiment atent de les poblacions de nacles, espècie amparada per la Directiva Hàbitats i catalogada com amenaçada a nivell estatal.

La invasió d'algues exòtiques suposa un canvi ecològic molt important en els fons litorals, i constitueix un problema en front del qual no disposem d'eines de gestió efectiva, per ara. Estudis com el ressenyat aquí constitueixen aportacions valuoses per conèixer i valorar millor aquest fenòmen, la qual cosa és necessària per a poder disposar en un futur de **mètodes de prevenció o correcció** d'aquest nou problema per al patrimoni natural.

[tornar a l'inici de la pàgina](#) ▲

2. IV Congrés d'Ornitologia de les Illes Balears.

Es va realitzar a l'hotel Hamilton, es Castell (Menorca) **del 18 al 20 de gener de**

2008. L'organització va córrer a càrrec de la Societat Ornitològica Menorquina (SOM). Es varen tractar cinc eixos principals:

- El fet endèmic en els estudis d'ornitologia.
- Experiències en conservació d'aus d'àmbit marí.
- Planificació i conservació d'ocells.
- Gestió d'espècies cinegètiques.
- El voluntariat al servei dels ocells.

El darrer dia es va fer una **sortida ornitològica** visitant-se els camins de Tramuntana, la zona humida de Lluriac i el cap de Cavalleria, tot al terme d'Es Mercadal. La cloenda es va realitzar amb un dinar al cim del Toro, la muntanya més emblemàtica i alta de Menorca (350 m.s.n.m.). Varen assistir conferenciant **menorquins, catalans, mallorquins, una conferenciant procedent de l'Estació Biològica de Doñana i una altra del CSIC (Girona).**

Es varen fer presentacions sobre el fet endèmic, el busqueret de les Balears, la miloca a les Canàries, el virot petit, el seguiment remot aplicat a aucells marins, els aucells marins com a indicadors del canvi climàtic, la noneta, importància de la planificació en la conservació de les aus, repercussions en la planificació dels programes de seguiment, l'Atles d'aus hivernants a les Balears, els programes de seguiment d'ocells i presa de decisions als espais naturals protegits, gestió d'espècies exòtiques, gestió per la conservació d'espècies cinegètiques i estudi de la guàtlera a les Balears, noves dades sobre la biologia i gestió de la perdiu.

Cal destacar la taula rodona realitzada amb els representants dels caçadors menorquins, la qual cosa va suposar l'inici d'una **aproximació entre ornitòlegs i caçadors**, que mantenen punts divergents, però també molts d'altres comuns, com la conservació del territori i la fauna en general.

[tornar a l'inici de la pàgina](#) ▲

3. Important concentració de virots petits a Cullera (València)

El 27 de gener de 2008 en Luis Aleixos Alapont, fent un seguiment regular d'auells marins al far de Cullera (València), va fer la següent observació:

"Avui, entre les 8.30 i les 11.30 hores, amb bones condicions meteorològiques (brisa fluixa del nord-est, mar un poc arrissada i bona visibilitat fins a uns 3 quilòmetres), he tingut la sort de presenciar tot un espectacle des del far de Cullera. Durant el primer quart d'hora han passat 245 virots petits (Puffinus mauretanicus) cap al nord i, seguint-les, he vist que es posaven a la mar integrant-se en una gran balsa. A partir de les 8.45 hores, la balsa ha començat a dispersar-se cap al sud. Durant la resta del temps d'observació s'ha produït un degoteig de petits grups i exemplars tots sols. Descomptant els 245 inicials, la xifra resultant, que s'ha enregistrat en intervals de quinze minuts, ha estat de 6.021 virots petits, tots anant cap al sud. Aquesta és una de les concentracions de virot petit més grans que s'han vist a les costes espanyoles. Anteriorment, s'havien vist un grup o balsa de fins 7000 exemplars el gener de 1999 davant l'Albufera de València i una altre balsa de 5000 aus el febrer de 2004 davant del cap Cervera (València). De tota aquesta quantitat de virots petits, només he pogut veure 16 que he determinat com virots de llevant (Puffinus yelkouan)".

Detall del número de exemplars censats en per intervals de temps (15 min.):

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Total
Nort	245	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	245
Sud	0	531	1204	1217	1228	1105	67	28	34	414	165	273	6266

[tornar a l'inici de la pàgina ▲](#)

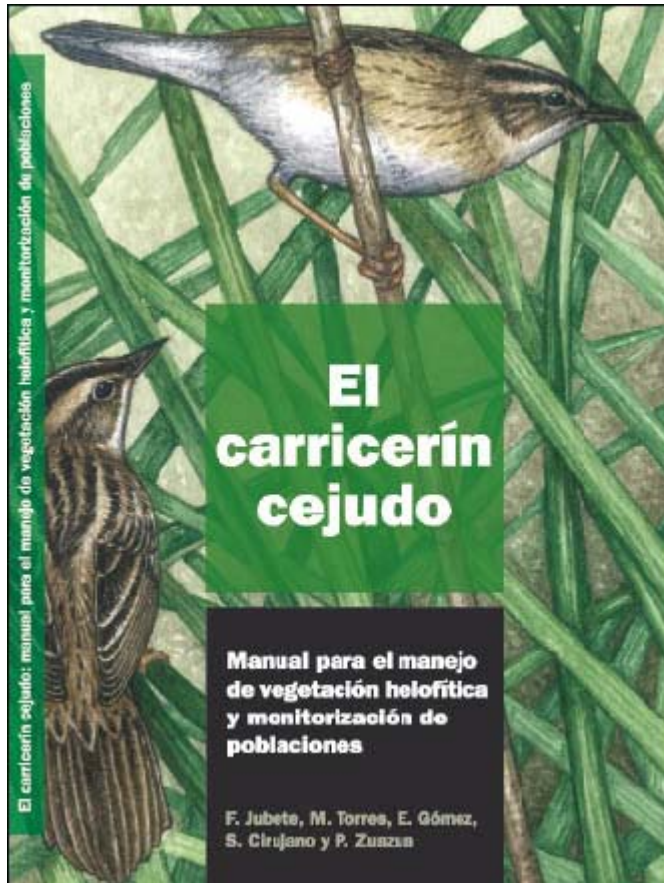

[tornar a la portada de CiberESPÈCIES ▲](#)

HEM LLEGIT

notes bibliogràfiques

● Jubete, F., Torres, M., Gómez, E., Cirujano, S. i Zuazua, P. (Eds.). 2006. El Carricerín Cejudo: manual para el manejo de la vegetación halofítica y monitorización de poblaciones. Fundación Global Nature. 144 pp.

La llacuna de La Nava (Palència) és una antiga zona humida endorrèica temporal molt extensa que es va dessecar a mitjans del segle passat. El 1990 es va restaurar un 10 % de l'antigament denominat "Mar de Campos", creant-se un aiguamoll temporal d'una mica més de 300 hectàrees. Actualment es troba en una zona d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA) i és un Espai Natural Protegit, inclòs també en el Conveni de Ramsar. Aquest aiguamoll acull, durant la migració, a un bon nombre de **buscarles d'aigua (Acrocephalus paludicola)**, espècie prioritària per a l'Unió Europea. El 90% de la població reproductora d'aquest buscarla nidifica en tan sols tres països: Bielorússia, Ucraïna i Polònia. Per a conservar i gestionar aquest hàbitat i per incrementar els coneixement de l'espècie es va atorgar un projecte LIFE Natura, iniciant-se l'any 2002.

Amb aquesta publicació, resultant de l'esmentat projecte LIFE, **s'ha obtingut un manual que ha permès exposar tots els treballs que s'han fet de millora d'hàbitat i seguiment de la població de la buscarla d'aigua.** Es descriu la metodologia emprada, resultat obtinguts, i es fa una valoració dels mateixos, tant des del punt de vista econòmic com des de l'efectivitat en l'aplicació de cada mesura i el problemes que poden generar. Es tracta, per tant, d'una **publicació dedicada especialment als gestors i tècnics d'espais naturals**, així com un estudi de diversos aspectes de l'espècie.

[tornar a l'inici de la pàgina ▲](#)

● El teix, *Taxus baccata*.

La Conselleria de Medi Ambient ha editat un **fulletó divulgatiu per donar a conèixer un dels arbres més emblemàtics de Mallorca.** Malgrat no es tracta d'una espècie en perill a nivell mundial, les poblacions de Mallorca són molt reduïdes i estan fortament amenaçades per l'efecte de l'herbivoria. **El Catàleg Balear d'Espècies Amenaçades li**

atorga la categoria d'Especial Protecció.

Dins les tasques de Conservació del Teix realitzades des de el 2004 pel Servei de Protecció d'Especies, està el registre de tots els teixos de la serra de Tramuntana, la protecció física dels exemplars enfront de les cabres i el reforçament de poblacions. Aquest fulletó informatiu es va repartir el passat mes de gener, entre els estudiants de diversos centres escolars de Mallorca i se pot aconseguir a les oficines del Servei de Protecció d'espècies o a la nostra web:

(<http://dgcapea.caib.es/pe/publicacions.ca.htm>)

[tornar a l'inici de la pàgina](#)

 Catàleg d'Espècies Amenaçades de la Fauna d'Aragó.

El "Departamento de Medio Ambiente del Gobierno de Aragón" ha editat del Catàleg d'Espècies Amenaçades de la Fauna d'Aragó. Es tracta d'un llibre de 383 pàgines amb un disseny força atractiu i amb prou informació de cada una de les 93 espècies animals que l'integren. La normativa aplicable a la Comunitat Autònoma d'Aragó en matèria de protecció d'espècies és el RD 439/1990 i el Decret autonòmic 49/1995.

Catálogo de
Especies Amenazadas
en Aragón
fauna

El format és idèntic al Catálogo de Especies Amenazadas de la Flora de Aragón, que podeu veure a la descripció d'aquesta mateixa secció. Les figures de catalogació de les espècies del llibre són les següents:

11 En perill d'extinció / 19 Sensibles a l'alteració de l'hàbitat / 21 Vulnerables / 41 d'Interès especial / 1 Extint

Hi trobam representació de mol·luscs, crustacis, insectes, peixos, amfibis, rèptils aus i mamífers. Entre les espècies més significatives podem esmentar el cranc de riu europeu (*Austropotamobius pallipes*), el trençalòs (*Gypaetus barbatus*) i l'ós (*Ursus arctos*).

[tornar a l'inici de la pàgina ▲](#)

● **Catàleg d'Espècies Amenaçades de la Flora d'Aragó.**

El departament de Medi Ambient del Govern d'Aragó ha publicat el Catàleg de la Flora Amenaçada d'Aragó. Aquest llibre recull **un total de 136 espècies vegetals** de les quals es dona, en forma de fitxa, informació detallada sobre dades rellevants per a la conservació de les espècies.

L'objectiu general d'aquesta obra és informar i divulgar tota la flora d'Aragó que requereix mesures específiques de protecció, i fer del llibre una eina per a la conservació. Cada una de les fitxes de plantes està elaborada per diferents autors especialitzats en la matèria i recull informació sobre:

Nom científic i popular / Sinònims científics / Família a la que pertany cada espècie / Catalogació legal i, si n'és el cas, l'existència de pla vigent / Descripció, distribució amb un mapa i ecologia / Dades de conservació i dues imatges, una d'elles de gran mida, que il·lustren el llibre i li confereixen un aspecte molt atractiu.

[tornar a l'inici de la pàgina ▲](#)

● Un exemple de gestió de planta catalogada rupícola.

Cómo gestionar una planta prácticamente inaccesible y en peligro de extinción?

Aquest és el títol d'un article publicat a la **revista electrònica Ecosistemas**, en referència a la feina realitzada sobre una planta, ***Borderea chouardii***, present a un hàbitat molt concret. Els autors són García, Goñi, etc.

***Borderea chouardii* fou la primera planta per a la qual es va establir un pla de recuperació a Espanya.** Aquesta petita herba dioica té una distribució de només 1 km², a penya-segats i extraploms del Pirineu Aragonès. L'hàbitat d'aquesta planta és, per tant, molt restrictiu, i la major part de les llavors es perden per gravetat. Això dificulta el reclutament de nous individus. **L'estratègia reproductiva consisteix en inclinar el cos fructífer per a dipositar les llavors a les minses escletxes situades a la vora de la planta.**

L'estudi de les poblacions és extremadament difícil, i només es pot fer mitjançant la col·locació de bastides o amb tècniques d'escalada. L'estima de peus és de 3800-5200 individus, dels quals se n'han monitoritzat gairebé 900 durant dotze anys. No existeix herbivoria, ni competència interespecífica, raons per les quals es considera que no existeix perill d'extinció si es mantenen les condicions actuals. La producció de llavors és elevada (el 80% de les flors desenvolupen llavors) si bé, com hem dit, la major part es perd. **Algunes actuacions del pla de recuperació que s'han realitzat són:**

Bancs de germoplasma: Emmagatzamatge de 2000 llavors a tres bancs de llavors.

Reforçament de la població: S'han realitzat més de 100 sembres manuals d'unes 1500 llavors a les escletxes de la zona junt a les poblacions existents, amb un resultat de 70 nous individus.

Creació de noves poblacions: S'han sembrat 1500 llavors a quatre zones allunyades de la població original però amb característiques semblants. Només s'ha aconseguit surar 28 exemplars.

Estudis genètics.

Cultius en viver: La taxa de germinació és del 90%, però el manteniment de les plantes en tests és difícil. De moment es mantenen un centenar d'exemplars que en pocs anys produiran llavors que es podran fer servir en el desenvolupament del pla de recuperació.

D'ençà que va començar l'execució del pla s'ha avançat molt en el coneixement de la biologia de la planta. Per posar un exemple ara sabem que **pot assolir els 400 anys d'edat!** Els lectors poden arribar a la conclusió que no cal dedicar tants esforços per conservar una espècie que no pateix amenaces rellevants, però en tot cas ara sabem

molt més d'ella i la tasca realitzada pot servir com a punt de partida per a la gestió d'altres espècies rupícoles, de les quals les Balears compten amb un gran nombre de representants endèmics i/o amenaçats.

<http://www.revistaecosistemas.net/>

[tornar a l'inici de la pàgina ▲](#)

🌐 OCEAN CHRONICLES, un document excepcional.

Avui, afortunadament, l'oferta d'imatges de natura és enorme, i qualsevol pot contemplar filmacions o fotografies, en paper o en pantalla, de quasi qualsevol espècie i localitat. El problema no és d'accés, sinó de selecció. CIBERESPÈCIES té molt de gust en donar feina feta: qualsevol amant del món marí té, en la revista a que feim referència al títol, un **document de qualitat excepcional sobre la vida marina, amb un gran nivell de continguts**.

Es tracta d'una **revista trimestral que ha nascut a l'illa de Formentera**, però que té un abast mundial. La **dirigeix Cristina Ozores, i hi treballa el seu home, Manu SanFélix**, del centre de busseig Vellmarí (que col·labora ja fa anys amb la Conselleria en la protecció de tortugues marines).

Fins ara **se n'han publicat tres nombres**, amb reportatges impresionants sobre tortugues marines, taurons, meduses o caimans pel que fa a espècies, o els fons marins des d'Eivissa al Mar Roig com a localitats. A cada nombre, s'ofereix també una **antologia de l'obra d'algun gran fotògraf submarí**, i recull notícies o breus de diferents aspectes de biologia marina o conservació. Cada revista és un monument a la bellesa de la vida submarina, i la poesia que desprenen les imatges suposen una força directa a favor de la conservació dels ecosistemes marins.

Des d'aquí, **volem felicitar públicament a tot l'equip d'Ocean Chronicles**, i recomanar de forma entusiasta la subscripció a aquesta excepcional revista:

www.oceanchronicles.net

[tornar a l'inici de la pàgina ▲](#)

[tornar a la portada de CiberESPÈCIES](#)

A Espanya:

● Butlletí linx.

El Programa de Conservació Exsitu del Linc ibèric ha editat el seu **butlletí n° 45**. Com ja sabem, el linx està considerat com un dels vertebrats en major risc de desaparèixer, i per aquest motiu es varen engegar tota una sèrie de mesures per fer canviar aquesta tendència. El programa de cria en captivitat n'és un dels més importants.

Al butlletí 45 s'explica que actualment **el centre disposa de 21 exemplars reproductors** i que ara, en iniciar-se l'època reproductora, s'han format les primeres parelles. **Els exemplars provenen de les poblacions de Doñana i Sierra Morena**. S'han fet creuaments mixtos entre ambdues poblacions, amb el resultat de cinc cadells. També es parla del **Pacte Ibèric per a la conservació del linx**, signat per Espanya, Portugal i les comunitats autònomes d'Andalusia, Castella La Manxa i Extremadura. S'ha de destacar la troballa a Castella La Manxa d'una població de 15 exemplars, que s'han de determinar genèticament per conèixer si estan emparentats amb les poblacions de Sierra Morena. Més informació a:

http://www.lynxexsitu.es/comunicacion/boletinespce/boletines1_10.htm

[tornar a l'inici de la pàgina ▲](#)

A Europa:

● CONFERENCIA EUROPEA SOBRE ESPECIES EXÓTICAS INVASORES.

Organitzada per la **Fundació Biodiversitat**, amb la participació del **Ministeri de Medi Ambient** i la **presidència semestral de la UE**. Assistiren més de **300 persones**, amb **ponents de diferents països europeus, Consell d'Europa, USA, Austràlia i Nova Zelanda**. La inauguració la va presidir la Ministra Narbona, amb

una intervenció molt ben documentada. S'han presentat dotze ponències en sessió plenària, en les quals s'han detallat les actuacions i iniciatives al respecte de la Unió Europea, el Consell d'Europa, el Conveni de Diversitat Biològica, la IUCN, el Conveni per a la protecció de les Plantes, CITES i l'Agència Europea de Medi Ambient. També s'han presentat en plenari les estratègies nord-americana, australiana i neozelandesa. Especial esment mereix el cas neozelandès, molt enfocat a la pràctica insular, amb èxits espectaculars: eradicació de cabres a illes de fins a 200.000 ha., i de rates a cents d'illes.

La intenció de l'organització era impulsar una possible estratègia europea sobre EII, i també al nivell ministerial. D'Europa va semblar que es pot esperar poc: el director general de la DGXI va deixar clar que el tema és molt important, que hi ha prou dades, que no falten medis, que LIFE ho considera elegible, però que no veuen viable una iniciativa que no parteixi d'un acord general de prioritat dels estats membres, i que ara per ara, no sembla que existeixi. A més de les sessions plenàries, va haver-hi **quatre grups de treball**: Espècies invasores terrestres, marines, d'aigües continentals i insulars. **Joan Mayol moderà aquest darrer grup**, amb una participació discreta (50 persones), bàsicament de canàries i Balears

Tot el contingut del congrés, incloses les conclusions dels altres grups (no gaire novedoses), i el contingut de les ponències quedaran disponibles a la web de la fundació.

 [conclusions](#)

[tornar a l'inici de la pàgina ▲](#)

En el món:

● **Dissenyen un laboratori diminut capaç de detectar la grip aviària en 30 minuts.**

Un equip de científics de **Singapur** ha creat un laboratori de la **grandària del palmell d'una mà capaç de detectar la grip aviària en menys de 30 minuts**. Portaveus de l'Institut de Bioingenieria i Nanotecnologia de Singapur indiquen que l'aparell compta amb un xip que pot analitzar en aquest temps mostres dels líquids de la gola del pacient obtinguts mitjançant un cotó.

Juergen Pipper, un dels investigadors, va assenyalar que el dispositiu pot detectar la presència de la malaltia en persones i animals fins i tot en el seu estat inicial, quan afloren els primers símptomes del virus. Pot, a més, ser utilitzat en qualsevol tipus de localització i és **10 vegades més ràpid i entre 40 i cent vegades més barat que els tests comercialitzats** fins al moment per a constatar la presència de la grip aviària. El detector, el procés del qual d'elaboració **ha estat publicat en la prestigiosa revista científica Nature Medicine**, ha estat rebut per la comunitat científica com un important arma per a combatre al virus H5N1. **Un total de 200 persones han mort en tot el món a causa de la grip grip aviària, i Indonèsia és el país més castigat per la malaltia amb 85 morts.**

Més informació a:

www.20minutos.es/noticia/280304/0/gripe/aviar/singapur/

[tornar a l'inici de la pàgina ▲](#)

[tornar a la portada de *CiberESPÈCIES* ▼▼](#)